

Eerste Kamer der Staten-Generaal

Sinnenhof 20
postbus 20017
2500 EA Den Haag

Minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties
De heer dr. R.H.A. Plasterk
Postbus 20011
2500 EA Den Haag

internet www.eerstekamer.nl

datum 20 februari 2014

betreft Kiescollege BES-eilanden

ons kenmerk 153956.02u

Geachte heer Plasterk,

Bij de Eerste Kamer is reeds geruime tijd een wetsvoorstel aanhangig houdende verklaring dat er grond bestaat een voorstel in overweging te nemen tot verandering in de Grondwet, strekkende tot het opnemen van een constitutionele basis voor de openbare lichamen Bonaire, Sint Eustatius en Saba en het regelen van de betrokkenheid van hun algemeen vertegenwoordigende organen bij de verkiezing van de leden van de Eerste Kamer.¹ Dit voorstel bepaalt onder meer dat de leden van de Eerste Kamer mede door de leden van de algemeen vertegenwoordigende organen van de BES-eilanden worden gekozen, zijnde de eilandsraden.

Het actief en passief kiesrecht voor de eilandsraden komt op grond van de Kieswet en de Wet openbare lichamen Bonaire, Sint Eustatius en Saba momenteel alleen toe aan ingezetenen van de BES-eilanden met de Nederlandse nationaliteit. Het door de Eerste Kamer op 2 juli 2013 aangenomen wetsvoorstel Wijzigingen in het verkiezingsproces² beoogde weliswaar, mede ter implementatie van een uitspraak van het Gemeenschappelijk Hof van Justitie³, het actief en passief kiesrecht ook toe te kennen aan niet-Nederlandse ingezetenen na - kort gezegd - tenminste vijf jaar onafgebroken rechtmatig verblijf, maar op verzoek van een deel van de Eerste Kamer heeft de regering dit gedeelte van de wet niet in werking laten treden.⁴ Zouden deze bepalingen wel in werking treden en zou de Grondwet conform het hierboven genoemde voorstel gewijzigd worden, dan zouden niet-Nederlanders op de BES-eilanden invloed kunnen uitoefenen op de samenstelling van de Eerste Kamer, hetzij indirect als kiezer, hetzij direct als gekozen lid van de eilandsraad.

Tijdens het debat over het wetsvoorstel Wijzigingen in het verkiezingsproces heeft u de Eerste Kamer een notitie toegezegd over de verschillende (constitutionele) varianten bij het kiesrecht en de verkiezingen voor de eilandsraden op de BES.⁵ Bij brief van 6 november 2013 hebt u de toezegging

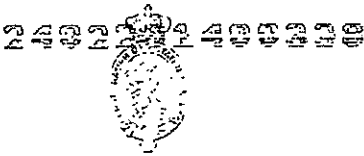
¹ Kamerstukken 33 131.

² Kamerstukken 33 268; Stb. 2013, 289.

³ Uitspraak van 10 januari 2011, waarin werd bepaald dat artikel Ya 14 van de Kieswet, dat het actief kiesrecht beperkt tot Nederlanders, buiten toepassing moest worden gelaten wegens strijd met de artikelen 26 van het Internationaal Verdrag inzake burgerrechten en politieke rechten en 1, eerste lid, van het Twaalfde Protocol bij het Europees Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en fundamentele vrijheden.

⁴ Toezegging **T01710** op www.eerstekamer.nl.

⁵ Toezegging **T01709** op www.eerstekamer.nl.

datum 20 februari 2014
ons kenmerk 153956.02U
blad 2

gestand gedaan en de Eerste Kamer een notitie aangeboden.⁶ De notitie heeft geleid tot schriftelijk overleg⁷, gevolgd door een mondeling overleg op 11 februari 2014. Tijdens dit mondeling overleg hebben de commissies voor Binnenlandse Zaken en de Hoge Colleges van Staat / Algemene Zaken en Huis van de Koning en voor Koninkrijksrelaties duidelijk gemaakt dat er wat hen betreft drie principiële uitgangspunten zijn bij de regeling van het kiesrecht voor de eilandsraden en voor de Eerste Kamer:

1. Niet-Nederlanders op de BES-eilanden zouden actief en passief kiesrecht moeten krijgen voor de eilandsraden onder dezelfde voorwaarden als niet-Nederlanders in het Europese deel van Nederland kiesrecht hebben voor de gemeenteraden.
2. Niet-Nederlanders op de BES-eilanden zouden geen directe of indirecte invloed op de samenstelling van de Eerste Kamer moeten kunnen uitoefenen. Niet-Nederlanders in het Europese deel van Nederland kunnen dat immers ook niet, en dat is een bewuste keuze van de grondwetgever geweest. Blijkens uw brief van 6 november 2013 staat de regering nog altijd achter deze keuze⁸ en tijdens het mondeling overleg van 11 februari jl. hebt u dit uitgangspunt opnieuw onderschreven.
3. Nederlanders op de BES-eilanden moeten ingevolge onder meer artikel 3 Eerste Protocol EVRM in combinatie met artikel 14 EVRM wél invloed uit kunnen oefenen op de samenstelling van de Eerste Kamer, net zoals Nederlanders in het Europese deel van Nederland dat kunnen.

De door u in uw brief van 6 november 2013 genoemde optie om het actief en passief kiesrecht voor de eilandsraden uitsluitend aan ingezetenen met de Nederlandse nationaliteit toe te kennen, althans in het geval dat die eilandsraden ook de Eerste Kamer mede verkiezen, voldoet niet aan het eerste uitgangspunt. De meest voor de hand liggende manier om recht te doen aan alle uitgangspunten is volgens de commissies ontvlechting door middel van de instelling van een apart kiescollege BES, dat uitsluitend wordt gekozen door en uit ingezetenen met de Nederlandse nationaliteit en dat uitsluitend als taak heeft het mede verkiezen van de leden van de Eerste Kamer. Instelling van dit aparte kiescollege maakt het mogelijk het actief en passief kiesrecht voor de eilandsraden zowel aan Nederlanders als aan niet-Nederlanders toe te kennen zonder dat dit tot bezwaren in verband met de verkiezing van de Eerste Kamer hoeft te leiden. Uit uw brief van 6 november 2013, uit de daaropvolgende correspondentie en uit het genoemde mondeling overleg concluderen de commissies dat u vooralsnog geen voorstander bent van de ontvlechtigingsvariant met een kiescollege BES.

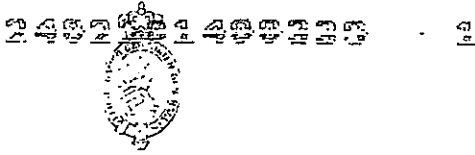
In reactie op hetgeen u ter zake naar voren hebt gebracht, brengen de commissies graag het volgende onder uw aandacht. De commissies zijn van mening dat de instelling van een kiescollege er niet toe hoeft te leiden dat de Grondwet niet vóór de Eerste Kamerverkiezingen van 2019 is aangepast.⁹ De commissies realiseren zich terdege dat voor het instellen van een kiescollege BES een nieuw voorstel tot grondwetsherziening noodzakelijk is, nu het aanhangige wetsvoorstel inzake de

⁶ Kamerstukken I 2013/14, 33 268, I.

⁷ Kamerstukken I 2013/14, 33 268 / 33 131, K.

⁸ "Evenmin acht ik het wenselijk dat de niet-Nederlandse ingezetenen invloed krijgen op de samenstelling van de Eerste Kamer, omdat het niet wenselijk is dat niet-Nederlanders invloed krijgen op het op nationaal niveau gevoerde beleid."; Kamerstukken I 2013/14, 33 268, I, p. 3.

⁹ Kamerstukken I 2013/14, 33 268 / 33 131, K, p. 3.

datum 20 februari 2014

ons kenmerk 153956.02u

blad 3

constitutionele basis voor de BES-eilanden hierin niet voorziet. Zij zijn er echter van overtuigd dat een dergelijk nieuw voorstel vóór de eerstvolgende Tweede Kamerverkiezingen in 2017 door beide Kamers in eerste lezing kan worden afgehandeld. In de Eerste Kamer bestaat in ieder geval bereidheid tot voortvarende behandeling. Voor vertraging hoeft derhalve niet gevreesd te worden.

De commissies verwachten niet dat instelling van een kiescollege BES ertoe zal leiden dat niet-Nederlanders in het Europese deel van Nederland zullen verzoeken om toekenning van het kiesrecht voor de provinciale staten. Het gaat immers om het bestaan van een kiescollege náást het meest nabije bestuur (op de BES-eilanden: de eilandsraad). In Nederland vindt een dergelijke ontvlechting de facto plaats doordat er naast het meest nabije bestuur (de gemeenteraad) ook provinciale staten bestaan, die als "kiescolleges" fungeren voor de Eerste Kamer. De verkiezing van twee colleges - eilandsraad en kiescollege BES - in de context van Caribisch Nederland achten de commissies niet dusdanig complex dat hiervan zou moeten worden afgezien, zeker gelet op het zwaarwegende belang dat aan de drie hiervoor genoemde principiële uitgangspunten moet worden toegekend.

De commissies verzoeken u mede aan de hand van deze brief in overleg te treden met de Tweede Kamer en met haar de wenselijkheid te bespreken van een nieuw wetsvoorstel tot herziening van de Grondwet dat een apart kiescollege BES regelt. De commissies worden graag geïnformeerd over de uitkomsten van deze besprekingen. De fractie van de **PVV** sluit zich niet aan bij de in deze brief verwoorde standpunten en verzoeken.

Hoogachtend,

Prof. mr. J.W.M. Engels
Voorzitter van de commissie voor
Binnenlandse Zaken en de Hoge Colleges van Staat /
Algemene Zaken en Huis van de Koning

Drs. M.Y. Linthorst
Voorzitter van de commissie voor
Koninkrijksrelaties